

Luka CIT zmniejszyła się [Oszacowanie za 2018]

Marek Lachowicz

Luty 2020

Szacunek luki w podatku dochodowym od osób prawnych za 2018r.

Wysokość luki CIT w 2018r. znalazła się w przedziale 5.7-21.3 mld PLN tj. 0.27-1.01% PKB

Komentarz autora

Na oszacowanie luki bazowej, zgodnie z metodyką zaproponowaną przez Lachowicza i innych w opracowaniu „Horyzont optymalizacji – geneza, skala i struktura luki w podatku CIT” (Polski Instytut Ekonomiczny, 2019), największy wpływ miała likwidacja OFE, co nienaturalnie zaburzyło wysokość zysku z księgowości finansowej w sektorze przedsiębiorstw finansowych (S12). W roku 2017 pozycja ta miała wartość dodatnią na poziomie blisko 29 mld zł, w roku 2018 ujemną: -17 mld. Powyższy problem można rozwiązać na trzy sposoby:

1. Nie robić nic, co wiąże się z pozostawieniem w rachunkach ww. zaburzenia;
2. Ustalić hipotetyczny poziom zysku OFE na 2018 i sprawdzić zmianę, jaka zaszłaby w luce, gdyby sytuacja w systemie emerytalnym nie uległa zmianie;
3. Obliczyć lukę wyłącznie dla sektora S11 tj. przedsiębiorstw niefinansowych.

W opracowaniu zastosowano rozwiązanie drugie. Wykonanie korekty metodycznej, choć czasochłonne, jest możliwe do wykonania, aczkolwiek niezasadne, z uwagi na fakt, iż zaburzenia w rachunkach sektora S12 spowodowane likwidacją OFE są jednorazowe i egzogeniczne. Wariant pierwszy w żaden sposób nie odnosi się do problemu, z kolei opcja trzecia jest w zasadzie niemożliwa do zaimplementowania, albowiem informacja dotycząca podatku CIT, publikowana przez MF, z której pobierana jest część danych do obliczeń, nie zawiera rozdzielenia na S11 i S12. Oznacza to, że dane GUS, dotyczące wyłącznie przedsiębiorstw niefinansowych porównywałyby się do danych MF obejmujących oba typy przedsiębiorstw.

Na potrzeby obliczeń ustalono zatem, że zysk z księgowości finansowej OFE nie uległ zmianie w porównaniu do 2018. Stosowana jest efektywna stawka podatkowa raportowana przez MF, tj. 17.1%. Zastosować można też stawkę ważoną, wyliczoną na podstawie wysokości podatku należnego dla poszczególnych stawek, co daje 18.77%. Wreszcie, korekta na efektywność pracy KAS nie może zostać przeprowadzona, z uwagi na brak dostępu do mikrodanych CIT. Jednostka posiadająca dostęp do tychże, może łatwo przeprowadzić korektę, stosując podane w Lachowicz et al. (2019) równania. Na potrzeby niniejszego oszacowania założono wysokość utraconych wpływów na poziomie 700 mln, tj. zbliżoną z wartością z 2016 i 2017. Przedstawione oszacowanie może zostać, w toku dalszej współpracy z właściwymi instytucjami, skorygowane. Przykładowo, za wskazane może zostać uznane rozszerzenie jurysdykcji, do których transferowane są zyski, co wpłynie na wysokość komponentu zagranicznego.

Oszacowanie luki CIT zgodnie z propozycją 2) oraz podanymi założeniami daje, co następuje, dane w mld PLN, luka minimalna z RN jest tożsama z minimalną luką w CIT:

- a) dla stawki efektywnej podanej przez MF, tj. 17.1%.

luka z RN, min	luka z RN, max	luka z zagranicy	luka KAS	luka CIT max
5,657	16,077	4,517	0,700	21,293

- b) dla stawki efektywnej wyliczonej z ważonych dochodów podatkowych, tj. 18,765%.

luka z RN, min	luka z RN, max	luka z zagranicy	luka KAS	luka CIT max
6,208	17,643	4,957	0,700	23,299

Komentarz Prof. dr hab. Jacka Tomkiewicza, Dziekana Kolegium Finansów i Ekonomii Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie

Prowadzenie badań nad tzw. luką w CIT oraz publikowanie ich wyników jest bardzo cenną inicjatywą, która z pewnością wpływa na podniesienie poziomu merytorycznej dyskusji o systemie podatkowym w Polsce. Metodyka szacowania luki w CIT, która została wypracowana przez Lachowicza i innych w roku 2019, jest w pełni poprawna merytorycznie, oparta o najlepsze wzorce z zagranicy, dlatego kontynuacja badań wg. tej metody jest całkowicie uzasadniona.

Porównywalność danych za rok 2018 z poprzednimi latami jest trudna ze względu na zmiany w systemie OFE, co ma wpływ na wysokość zysku wykazywanego przez instytucje finansowe. Spośród zaproponowanych sposobów rozwiązania tego problemu metodycznym propozycja uwzględniająca hipotetyczny zysk OFE ma najwięcej zalet, z których główna to możliwość porównania wyników uzyskanych w poprzednich latach.

Szacowanie luki we wpływach podatkowych siłą rzeczy jest obarczone dużą dozą niepewności, więc jednoznaczne wskazywanie jakichś prawidłowości należy traktować z rezerwą. Pobieżna analiza prezentowanych danych pozwala jednak na sformułowanie pewnych obserwacji:

- 1) wielkość luki w CIT w 2018 roku jest podobna, dokładniej mówiąc trochę niższa, niż w 2017 roku i zdecydowanie mniejsza niż w roku 2015, co może świadczyć, że jakość pracy służb skarbowych w zakresie poboru podatku CIT znacznie się podniosła i utrzymuje się na wyższym poziomie,
- 2) wartość minimalna oszacowanej luki w 2018 roku jest zasadniczo niższa niż było to rok wcześniej (11 vs. 5,6 mld złotych), co może świadczyć o istotnej poprawie ściągalności podatku CIT,
- 3) w tym samym czasie wartość maksymalna utrzymuje się na tym samym poziomie 21 mld złotych, co wobec dynamicznego przyrostu PKB i zysków nominalnych w roku 2018 także wskazuje, że skala unikania i zaniżania opodatkowania przez firmy działające w Polsce się zmniejsza.

Podsumowując, publikacja wyników ws. luki w CIT jest doskonałym sposobem na wywołanie merytorycznej dyskusji. Pozostaje mieć nadzieję, że te badania będą kontynuowane. W kolejnym roku autorów czeka kolejne wyzwanie metodyczne – wprowadzenie od stycznia 2019 roku dodatkowej 15% stawki CIT dla małych firm będzie wymagało oszacowania jak duży ubytek wpływów podatkowych to intencjonalne działanie (tzw. *policy gap*), a w jakim stopniu jest to wyraz nadużyć stosowanych przez przedsiębiorców, czyli tzw. *compliance gap*.

Załącznik:

Poglądowe przedstawienie luki CIT zgodnie z propozycją 1), pozostałe jak wyżej.

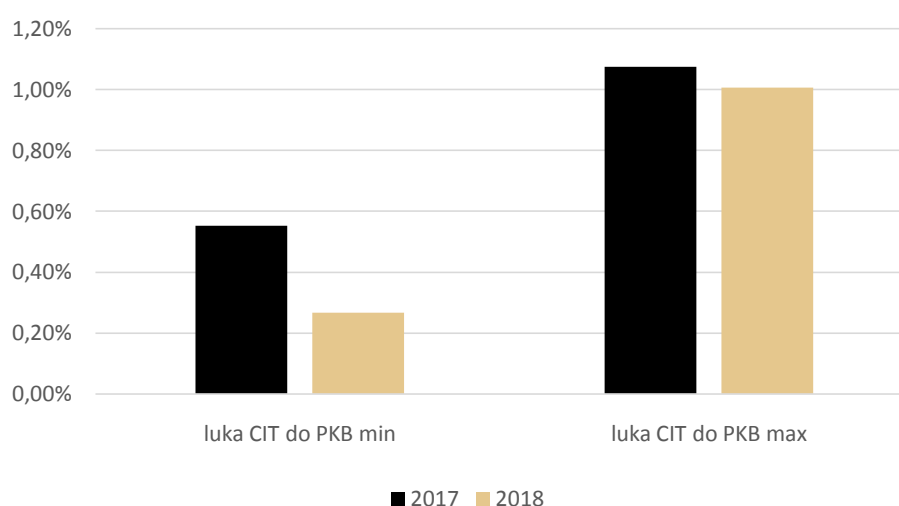
a) dla stawki efektywnej podanej przez MF, tj. 17.1%.

luka z RN, min	luka z RN, max	luka z zagranicy	luka KAS	luka CIT max
21,023	31,442	4,517	0,700	36,659

b) dla stawki efektywnej wyliczonej z ważonych dochodów podatkowych, tj. 18,765%.

luka z RN, min	luka z RN, max	luka z zagranicy	luka KAS	luka CIT max
23,071	34,505	4,957	0,700	40,162

Wykres luki CIT w odniesieniu do PKB

Źródła danych

1. Główny Urząd Statystyczny
  - a) Rachunki niefinansowe wg. sektorów instytucjonalnych;
  - b) Rachunki narodowe;
  - c) Środki trwałe w gospodarce narodowej;
  - d) Bank Danych Makroekonomicznych.
2. Ministerstwo Finansów
  - a) Informacja dotycząca podatku CIT za 2018;
  - b) Informacja dotycząca podatku CIT za 2017.
3. Narodowy Bank Polski
  - a) Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce;
  - b) Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą.

Metodyka na podstawie: Lachowicz, M., Bąkowska, K., Gniazdowski, M., we współpracy z: Łożykowski, A., Sarnowski, J., (2019) *Horyzont optymalizacji – geneza, skala i struktura luki w podatku CIT*, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa, ISBN 987-83-66306-12-7